

Filmaffiches uit bezet Gent (1940-1944)

Gedurende de Duitse bezetting (1940-1944) waren er in het Gentse ruim 25 bioscopen actief. Een exact cijfer kan er niet op worden gekleefd. Doorheen de jaren werden sommige bioscopen geopend, terwijl andere (al dan niet vrijwillig) de deuren sloten. De affichedecollectie van Archief Gent getuigt over bioscoopvertoningen uit deze periode.

AFFICHES ALS BRON

Welke films speelden er in bezet Gent? Dat is niet zo eenvoudig te bepalen. De grotere bioscopen adverteerden in *Vooruit* of in *Het Vlaamsche Land*. Die kranten publiceerden ook wekelijkse overzichten van welke cinema's welke films draaiden. Althans, dat deden ze voor het papier te schaars werd om aandacht te besteden aan zulke frivoliteiten. Op basis van die advertenties en overzichten kunnen we grotendeels reconstrueren welke films waar en wanneer speelden. Die informatie kan dankzij bioscoopaffiches – waarvan Archief Gent voor de bezettingsperiode de grootste mij bekende publieke collectie bezit – worden geverifieerd en aangevuld. Maar volledig zal het overzicht nooit zijn. Zo bestaat er amper informatie over wat er in hartje Gent in Vooruit werd vertoond. Die cinema was immers omgevormd tot een *Soldatenkino*: enkel bestemd voor Duitse militairen.

Wat geldt voor Gent, geldt ook voor cinema's in de rest van België. Met veel puzzelwerk kan men vrij gedetailleerd reconstrueren welke films waar en wanneer werden vertoond. Als hoofddocent filmgeschiedenis (KU Leuven) verricht ik, in het kader van een grotere analyse van de Duitse filmpolitiek, sinds jaren onderzoek naar dit thema. Momenteel werk ik aan een website die mijn onderzoeksdata, bijeengebracht met de hulp van masterproefstudenten, ter beschikking zal stellen van het grote pu-

Cinema Idéal vertoonde *Auf Wiedersehen Franziska!* (1941) (Archief Gent, MA_ROM_XVI_AF_07286). Op deze en andere affiches ontbreekt de rechterbovenhoek, omdat hier een kortingskaart voor de film stond afgedrukt, die de aanplakker kon uitknippen – wat hij, uiteraard, ook bijna altijd deed.

blik. Archief Gent zal dit alles illustreren met scans van affiches uit zijn collectie. Deze bijdrage illustreert de rijkdom van die collectie aan de hand van enkele voorbeelden.

ONTSPANNING, MELODRAMA, PROPAGANDA

In bezet België waren Amerikaanse en Britse films verboden. Zo ontstond op de filmmarkt een leegte die de bezetter maar al te graag invulde met Duitse films. Maar niet alleen daarmee. De Duitse filmproductie was niet groot genoeg om de lacune volledig in te vullen. Bovendien wilde men de bioscoopbezoeker niet te sterk bruuskeren door enkel nog Duitse films te vertonen. Daardoor bleef ook de

Franse film tijdens de bezettingstijd sterk aanwezig op de Gentse bioscoopschermen. Films uit Mussolini's Italië mochten ook geïmporteerd worden, maar enkel in een Duitse nasynchronisatie met Nederlandstalige ondertitels.

In bezet Gent werden natuurlijk een aantal Duitse propagandafilms vertoond, zoals de antisemitische producties *Die Rothschilds* (1940) en *Jud Süß* (1940). De meeste films vermeden echter expliciete propaganda of weefden de politieke boodschap voorzichtiger in de film. *Auf Wiedersehn, Franziska!* (1941) vertelt bijvoorbeeld over de moeizame relatie tussen de vrijgevochten Franziska Tiemann en Michael Reisiger. Die laatste heeft zijn naam niet gestolen: als cameraman voor het filmjournaal (de in de bioscoop getoonde nieuwsberichten) reist hij de wereld rond. Wanneer Franziska zwanger wordt en beide geliefden met elkaar trouwen, belooft hij haar vaker thuis te blijven. Maar dat blijkt sneller gezegd dan gedaan. Telkens weer kiest Michael voor de uitdagingen van zijn werk en laat hij Franziska alleen achter, met de woorden "Auf Wiedersehen". Op den duur is vrouwlief het beu en ze besluit de scheiding aan te vragen. Het overlijden van een bevriende cameraman zet Michael echter aan het denken. Hij besluit zijn job op te geven en bij vrouw en kind te blijven. Net op dat moment breekt de Tweede Wereldoorlog uit. Michael moet naar het front om als cameraman in een *Propaganda-Kompanie* te dienen. Hij twijfelt. Maar Franziska zet hem op zijn plaats. Nu hij eindelijk iets "zinvols" kan doen in het buitenland, moet hij zéker gaan. Zij wacht wel. Deze keer klinkt het "Auf Wiedersehen" gelijkgestemd.

Auf Wiedersehn, Franziska! is een mooi voorbeeld van de manier waarop romantiek en melodrama met een propagandasaus werden overgoten. De film toont een vastberaden en vrijgevochten vrouw, die seks voor het huwelijk geen probleem vond en liever de scheiding aanvraagde dan in een ongelukkig huwelijk te leven. Maar zij vond als Duitse vrouw ook het vaderland belangrijker dan haar privégeluk en stuurde haar man dus liever naar het front, dan hem bij haar thuis te houden.

EEN "DOOD" TE ZWIJGEN REGISSEUR

In 1942 liet de Duitse regisseur Herbert Selpin zich in gezelschap laatdunkend uit over de Wehrmacht en over de Duitse kansen om de oorlog te winnen. Zijn "bevriende" scenarist rapporteerde dit voorval aan het propagandaministerie. Selpin werd gearresteerd en zou, zoals de propagandaminister Joseph Goebbels in zijn dagboek noteerde, voor het Duitse gerecht moeten verschijnen. Maar zover kwam het

De in Duitsland zeer populaire Hans Albers speelde de hoofdrol in vele films, waaronder *Wasser für Canitoga* (1939) (Archief Gent, MA_XVI_AF_04594), geregisseerd door Herbert Selpin.

niet. Op 1 augustus 1942 werd de regisseur dood in zijn cel aangetroffen. Goebbels ging ervan uit dat Selpin zelfmoord had gepleegd en noteerde dat deze de vermoedelijke uitkomst van zijn rechtszaak correct had ingeschat. Maar tot op heden blijft onduidelijk of Selpin zelf uit het leven stapte, dan wel een handje werd geholpen. In de Duitse pers werd kort gemeld dat de "verachtelijke" Selpin zich had "opgehangen". Nadien werd zijn naam niet meer vermeld. Zijn overlijden kwam voor zover bekend niet aan bod in de Belgische pers.

Waren sommige Belgen toch op de hoogte? Werd Selpins dood opgepikt door geallieerden, die ook Duitse kranten lazen? En bijvoorbeeld vermeld in de BBC-uitzendingen waarnaar ook in België werd geluisterd? Misschien wel. Misschien niet. De hypothese zou in elk geval verklaren waarom Selpins naam na zijn dood ook in België niet meer publiek vermeld mocht worden. Daarover bestaan voor zover bekend geen geschreven bronnen. Maar het blijkt onmiskenbaar uit de affiches van het Duitse distributiekantoor Ufa voor de films *Wasser für Canitoga* (1939) en *Sergeant Berry* (1938). Beide films draaiden in de zomer van 1943 in Gent. Op beide posters werd de naam van Selpin uitgevlakt.

Meer weten? Binnenkort kan u terecht op <http://cinema-in-bezet-belgie.be/>.

Roel Vande Winkel
KU Leuven – LUCA School of Arts
roel.vandewinkel@kuleuven.be

Filmcultuur in Gent in de jaren 1950

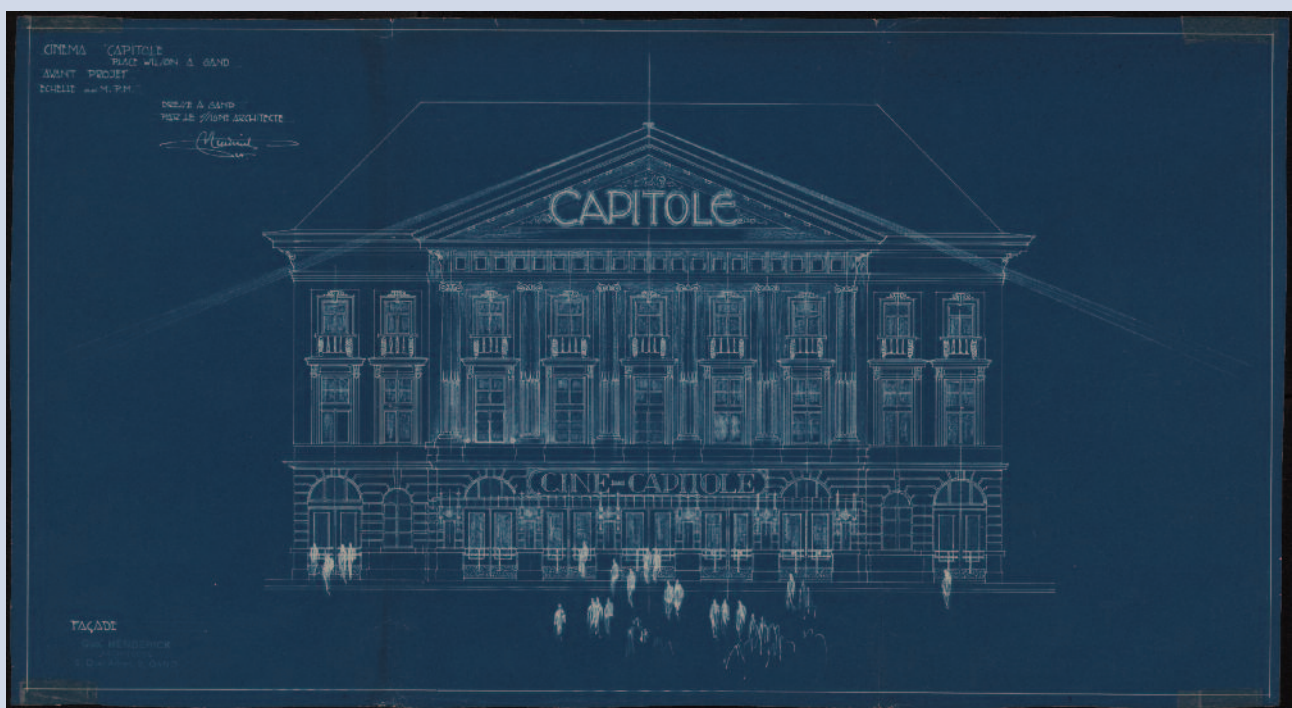
De jaren 1950 waren in België gouden jaren voor filmvertoningen. Na de Tweede Wereldoorlog en voor de televisie elke huiskamer binnendrong, waren er in België tot wel 1585 bioscopen. Dat was uitzonderlijk veel ten opzichte van onze buurlanden. De bioscoop was veruit het populairste tijdverdrijf. Een cinematicket was goedkoop, er was een groot aanbod aan films en bioscopen vond je overal. Eén op de drie Belgische gemeenten had minstens één bioscoop. Het aantal bezoekers bereikte een historisch hoogtepunt toen elke Belg meer dan één keer per maand naar de bioscoop ging. De grootste successen waren de Amerikaanse spektakelfilms zoals *The Robe* (Verenigde Staten, 1951) en *Around the World in 80 Days* (Verenigde Staten, 1956), maar ook Europese producties zoals *Le Petit Monde de Don Camillo* (Frankrijk/Italië, 1952) trokken enorm veel volk.

HET GENTSE BIOSCOOPLANDSCHAP IN DE JAREN 1950

In de jaren 1950 waren er op het grondgebied van het huidige Gent maar liefst 35 bioscopen, en de Gentenaar ging wel vijftien keer per jaar naar de film. De zalen waren verspreid over Gent centrum

(tien), de stadswijken buiten het centrum (vijftien) en de randgemeenten Sint-Amandsberg, Ledeborg en Gentbrugge (tien). Het paradepaard van de Gentse filmcultuur was cinema Capitole aan het Graaf van Vlaanderenplein. Deze bioscoop met monumentale gevel was een echt filmpaleis en werd ontworpen door Geo Henderick, de art-decoarchitect die ook de plannen voor Rex aan het Sint-Pietersstation en de verbouwing van Plaza (nu Sphinx) aan de Sint-Michielselling tekende. De inrichting van de zaal was al een belevenis op zich, herinnert een bezoeker zich: “Capitole was een chique cinema. Wij zaten meestal op het balkon. Vooraan had je een doek met verlichting errond die veranderde van kleur: rood, geel, paars,... Dan ging er een gouden gordijn open. Toen de Cinemascope (breedbeeldfilm *nvdr*) er kwam, veranderde het doek van formaat door mechanische bediening!”

De Gentse centrumzalen zoals Capitole werden uitgebaat door naamloze vennootschappen zoals Cinex en Sofexim. Die grote filmtheaters hadden vaak zaalpersoneel in dienst. De toegangsprijzen varieerden volgens de leeftijd van de bezoeker en de plaats in de zaal: orkest, parterre, mezzanine, loge of balkon. Dagelijks waren er filmvertoningen die startten in de namiddag en in een lus doorliepen

Blauwdruk van de bouwtekening van de gevel van bioscoop Capitole, geopend in 1932 aan het Graaf van Vlaanderenplein (Collectie Design Museum Gent)

tot 's avonds. Je kocht je ticket bij de kassière en de portier liet je in de zaal na controle van je ticketje. Een ouvreuse kwam je daar tegemoet, verkocht je een programmablaadje en begeleidde je, als het programma al begonnen was, met een zaklamp naar een vrije plaats. Om acht uur startte de avondvertoning met enkele korte actualiteiten, gevolgd door een voorfilm. De langspeelfilm was het hoofdprogramma. Bijna elke week speelde er een nieuwe hoofdfilm. Succesfilms, zoals *The Great Caruso* (Verenigde Staten, 1951) of *Die Czardasfürstin* (Duitsland, 1951), speelden eerst twee weken in een van de grote 'exclusiviteitszalen' in het centrum en circuleerden daarna tot een half jaar lang in de kleinere wijkcinema's.

In het midden van de jaren 1950 veranderde het filmaanbod onder druk van de concurrentie met de televisie. In België verhonderdvoudigde het aantal televisietoestellen op zeven jaar tijd. Hollywood zocht naar lagere productiekosten, zette overzeese projecten op in coproducties en investeerde in technologische innovaties zoals breedbeeldtechnieken om het publiek naar de grote schermen te lokken. Ondertussen was de Europese auteurscinema aan een opmars bezig. Een derde van de films die in Gent speelden, waren Europese producties.

De grote centrumbioscopen onderscheidden zich van elkaar in hun filmprogrammering. De epische films werden gelanceerd in Capitole of Majestic (Veldstraat) en kwamen nadien in het circuit van de wijkcinema's terecht. Rex stond bekend voor de spannende politiefilms. Voor cowboy- en avonturenfilms kon je in Century (Woodrow Wilsonplein) terecht. Savoy (Kortedagsteeg) speelde in de jaren 1950 vooral Franse films. Pas in de jaren 1970, onder druk van de dalende bezoekersaantallen, verschoof de programmering naar erotische prenten. Voor Duitse muzikale films moest je dan weer in Plaza zijn.

Amerikaanse films waren sterk vertegenwoordigd in het aanbod van de Gentse bioscopen, vooral dan in de wijkzalen: meer dan tachtig procent van de daar vertoonde films was made in Hollywood. Die buurtcinema's waren eenvoudiger van opzet en inrichting dan de grote, moderne en comfortabele centrumzalen. In cinema Royal (Sleepstraat) zat je op een klapstoel, zo getuigt een bezoeker, en kreeg je weleens een schop in je rug van een kind dat moeite had met stilzitten. De wijkbioscopen werden uitgebaat door particulieren, maar sommige uitbaters beheerden verschillende zalen. Cinema's Ideal (Wondelgemstraat), Forum en Cameo (beide

De filmaffiche van *The Great Caruso* (Verenigde Staten, 1951) die twintig weken in Gent speelde (Archief Gent, MA_ROM_XVI_AF_01108).

Frans van Ryhovelaan), Novy en Rio (Blazoenstraat en Meibloemstraat, Brugse Poort), City (Noordstraat) en Movy/Metro (hoek Ottergemse- en Zwijnaardsesteenweg) werden beheerd door de Société City van Edouard Philips. Oscar Rossie en zijn zoon Aimé beheerden een andere cluster van cinema's in de Gentse rand en in de buurgemeenten, met Agora (Hundelgemsesteenweg, Ledeberg), Lido (Brusselsesteenweg, Ledeberg), Normandie (Dendermondsesteenweg), Metropole (Heernisplein, Sint-Amandsberg), Nord (Sint-Salvatorstraat) en Royal. De filmvoorstellingen begonnen er later in de namiddag, rond vijf uur, en trokken een vast en ook jong publiek uit de buurt. Tachtig procent van de films in de wijkcinema's waren 'kinderen toegelaten' volgens de Belgische filmkeuring. In de centrumzalen daarentegen droeg bijna de helft van de vertoonde films het label 'kinderen niet toegelaten'. Maar (te) jonge film liefhebbers waren soms vindingrijk. "Ik ging naar de Majestic om *Gone with the Wind* te zien", vertelt een bezoeker van toen. "Kinderen mochten daar niet binnen. Maar ik had mijn moeder haar schoenen aan, haar mantel en haar hoed. Ik was vijftien, zestien jaar. En ik was een grote toen. Zo ben ik binnen geraakt!"

DE FILMBELEIVING IN EUROPESE STEDEN

Hoe bijzonder was die levendige Gentse bioscoopcultuur tijdens de jaren 1950 in vergelijking met andere Europese steden van dezelfde omvang en met een gelijkaardige bioscoopstructuur? Deze vraag wordt nu onderzocht in een Europees onderzoeksproject gefinancierd door de Britse Arts and Humanities Research Council (AHRC 2018-2021). Twee Engelse universiteiten (Oxford Brookes University en De Montfort University uit Leicester) en onze eigen Universiteit Gent sloegen hiervoor de handen in elkaar. De onderzoekers nemen de cinemacultuur van zeven middelgrote steden onder de loep en vergelijken die met elkaar. Naast Gent en Leicester gaat het om Rotterdam (Nederland), Magdeburg (Duitsland), Göteborg (Zweden), Brno (Tsjechië) en Bari (Italië).

Het onderzoek focust op de karakteristieken van de verschillende bioscopen en op de filmcultuur in elk van die steden. In welke buurten waren de cinema's gelegen? Hoe waren ze ingericht? Wie waren de uitbaters? In welk politiek, sociaal en cultureel kader opereerden de cinema's? Welke films werden er vertoond, in welke zalen en wanneer? Door de onderzoeksgegevens van verschillende steden samen te brengen, kan het 'parcours' van een film niet alleen in één stad, maar ook doorheen Europa worden gevolgd. Zoals de projecttitel "European Cinema Audiences" suggereert, gaat de aandacht ook – en dat is nieuw – naar het filmpubliek en de cinemabeleving in elk van de onderzochte steden. Via interviews verzamelen de onderzoekers persoonlijke getuigenissen van mannelijke én vrouwelijke bezoekers van deze bioscopen tijdens de jaren 1950. Naast het onderzoeksluik heeft het project ook een

erfgoedluik. Historisch beeldmateriaal over de cinema's in de onderzochte steden, zoals foto's, bouwplannen, filmaffiches en ander publicitair materiaal, zal verzameld, gedigitaliseerd en online toegankelijk gemaakt worden op een gemeenschappelijke website (<https://www.europeancinemaaudiences.org/>), die gelanceerd wordt in maart 2020. Op een stadskaart uit de jaren 1950 zullen de cinema's gelokaliseerd worden en zal aan elke cinemalocatie een selectie van het beschikbare beeldmateriaal gekoppeld worden. Voor elk van de zeven steden werken lokale erfgoedinstellingen hieraan mee. Voor Gent is Archief Gent een belangrijke contentpartner, in de eerste plaats voor de unieke en uitgebreide collectie filmaffiches, maar ook voor foto's en bouwplannen. Ook andere archieven en musea leveren beeldmateriaal aan: het Amsab-ISG (in verband met cinema Vooruit), het Rijksarchief te Antwerpen-Beveren (archieven van de nv's Cinex en Sofexim, die de Gentse centrumzalen beheerden) en het Design Museum Gent (plannen van Geo Henderick).

De website zal voor onderzoekers verschillende datasets toegankelijk maken, waardoor ze naar specifieke thema's en trends kunnen zoeken om zo het unieke karakter van elke bioscoopcultuur beter te begrijpen. Met dit project willen we aantonen hoe divers de Europese filmculturen waren, en welke lokale en nationale factoren hierop een invloed hadden.

Lies Van de Vijver
Centre for Cinema and Media Studies (CIMS),
Universiteit Gent
European Cinema Audiences (ECA) -
www.europeancinemaaudiences.org

Wijkzaal Scala opende in 1952 in de Dendermondsesteenweg en speelde opvallend meer pikante films dan de overige zalen in de randgemeenten (Archief Gent, MA_DSRRP_FO).

Archief Gent stelt voor: Belgische filmaffiches voor Gentse bioscopen (1938-1961)

Wist u dat Archief Gent vermoedelijk de grootste publieke collectie Belgische filmaffiches bewaart? Dat is het resultaat van een gelukkige combinatie van factoren. Eerst en vooral de vele cinema's in Gent, die allen gepersonaliseerde filmaffiches lieten verspreiden, elke speelweek opnieuw. Cruciaal voor de bewaring van de filmaffiches was echter de verplichte deponering van één exemplaar van elke affiche die in Gent werd aangeplakt op het centraal politiekantoor. Daar is een aanzienlijk deel van de gedeponeerde affiches bewaard gebleven en later overgedragen aan het Stadsarchief.

TEKENEN, DRUKKEN EN AANPLAKKEN

Voor een buitenlandse film die in België werd vertoond, was het tot in de jaren 1960 gebruikelijk dat de Belgische distributeur een affiche speciaal voor het Belgische filmpubliek liet ontwerpen. Naast de vertaling van de originele titel naar het Frans en het Nederlands werd ook het grafisch ontwerp aangepast of zelfs volledig hertekend. De drukkerijen van filmaffiches deden hiervoor een beroep op gespecialiseerde tekenaars, die aan een hoog tempo werkten. Op de blanco strook bovenaan de affiche kon elke bioscoopuitbater vervolgens de naam en contactgegevens van zijn zaal en de data en uren van de filmvertoningen laten drukken of een apart gedrukte tekststrook plakken.

De levendige bioscoopcultuur in Gent tijdens de jaren 1930, 1940 en 1950 (zie hiervoor het artikel van Lies Van de Vijver) zorgde voor een grote afname van filmaffiches, die op officiële aanplakplekken en afficheborden bij cafés, winkels en natuurlijk de cinema's zelf werden uitgehangen. Door de snel wisselende programmering – veel films speelden maar één week – werden de affiches meteen na de speelweek al overplakt of afgescheurd om plaats te maken voor nieuwe.

NEERLEGGING EN REGISTRATIE

De meeste exemplaren van de filmaffiches zijn daarom verloren gegaan, op ten minste één na: het exemplaar dat de aanplakker volgens een politiereglement van 25 februari 1856 moest deponeren op het centraal politiekantoor. Daar werd het depot in een register aangetekend en kregen alle exemplaren van de affiche een datumstempel van het stadsbestuur van Gent. Dit reglement gold niet enkel voor filmaffiches, maar voor alle aanplakbrieven die van particulieren uitgingen. De reden voor de invoering van dit reglement wordt in de tekst ervan niet vermeld. Waarschijnlijk was het een vorm van censuur met het oog op de handhaving van de openbare orde en zedelijkheid (om dezelfde reden registreerde de politie ook bals en feesten).

Er was echter ook een fiscale beweegreden, want bepaalde affiches, namelijk de aankondigingen van openbare verkopen, werden naast het verplichte depot en de registratie ook aan een gemeentelijke taks

The Robe, vertaald als *La tunique* en *De mantel*, was een populaire Amerikaanse kostuumfilm in de jaren 1950. In Gentse cinema Novy werd hij vertoond in de week van 25 juni tot 1 juli 1954 (Archief Gent, MA_ROM_XVI_AF_04865).

onderworpen. Voor alle andere affiches, zoals film-affiches, gold die taks niet. De *ationale* aanplakkingstaks daarentegen was voor alle soorten affiches van particulieren, aangeplakt op het Belgische grondgebied, van toepassing, en dit sinds 1 oktober 1795. Die taks – die vandaag nog steeds bestaat, zij het nu enkel nog voor affiches van één vierkante meter of groter – werd geregeld door het aanbrengen en onbruikbaar maken – in regel door bedrukking – van een fiscale zegel.

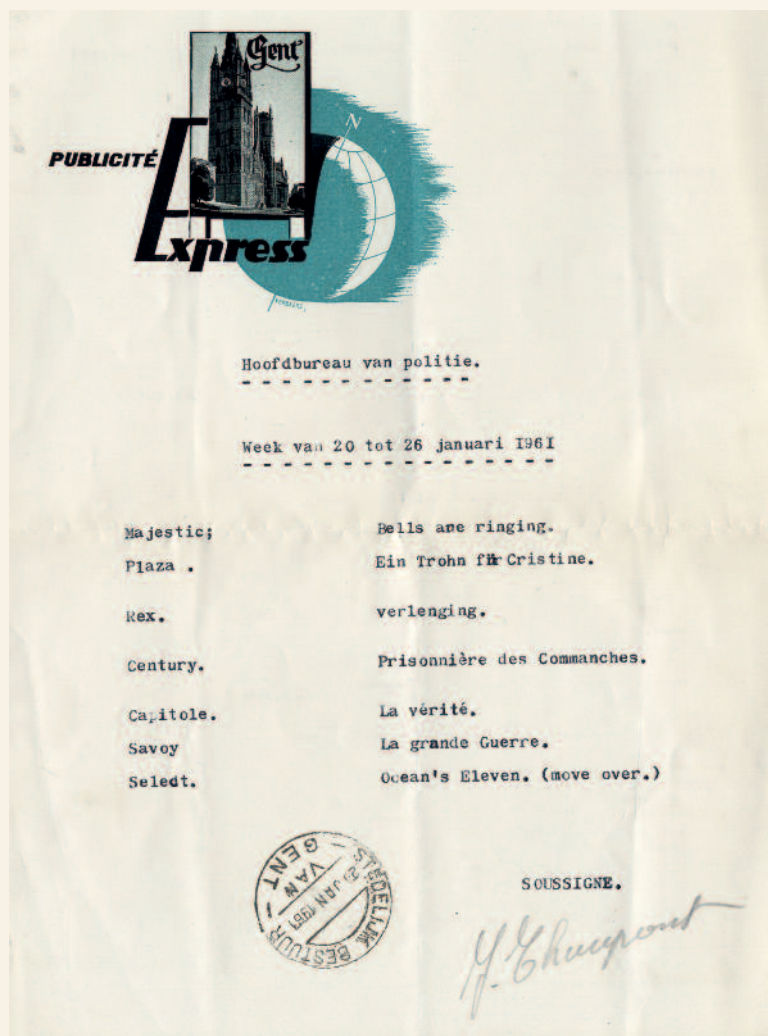
GENT EN LEUVEN

Gent was niet de enige stad in België met een politiereglement op aanplakbrieven. Maar enkel hier en in Leuven heeft dit aanleiding gegeven tot de opbouw én de bewaring van een affichearchief. De collectie filmaffiches van het Stadsarchief Leuven, die een gelijkaardige oorsprong heeft, omvat bijna drieduizend affiches uit de periode 1932-1968 (<http://www.cinemaleuven.be>). De collectie van Archief Gent is drie keer groter – het bevolkingsaantal van Gent was dan ook vier tot vijf keer dat van Leuven – en telt volgens de recent afgeronde inventarisatie bijna 8700 filmaffiches (op een totaal van zo'n 25.000 affiches). De Gentse filmaffiches dateren uit ongeveer dezelfde periode als de Leuvense, maar starten wat later, in 1938, en stoppen wat vroeger, in 1961. De sterkte van de Gentse collectie ligt vooral bij de filmaffiches uit de jaren vijftig – een periode die in de Leuvense collectie minder goed vertegenwoordigd is – en ook die uit de oorlogsjaren 1940-1944 (zie hiervoor het artikel van Roel Vande Winkel).

BEWAARDE STUKKEN

Hoewel het Gentse politiereglement al van 1856 dateert, zijn er geen gedeponeerde affiches van vóór 1881 bewaard. De collectie filmaffiches start, zoals gezegd, nog heel wat later, in 1938. Er is namelijk een hiaat in de affichecollectie tussen 1913 en 1937. De reden hiervan is niet bekend, maar het gevolg is dat de vroegste filmaffiches en veel van de vaak prachtige litho's uit het interbellum in de Gentse collectie helaas ontbreken. Dit wordt echter ruimschoots goedge maakt door de duizenden, vaak kleurrijke, levendige en aansprekende affiches uit de late jaren dertig tot de vroege jaren zestig, die gelukkig wél bewaard zijn.

Naast de affiches zelf zijn in het Gentse politiearchief ook registers van aanplakbrieven bewaard. De aanleg van het oudste register in augustus 1856 was een rechtstreeks gevolg van de heffing van de ge-

Lijst van de filmaffiches die Julien Thienpont, aanplakker van publiciteitsagentschap Express, op 20 januari 1961 deponeerde op het Middenbureau van de Gentse politie aan de Poeljemarkt (Archief Gent, MA_ROM_XVI)

meentelijke taks op affiches van openbare verko-
pen, die eerder dat jaar via het politiereglement was
ingevoerd. In dit register, dat loopt tot september
1874, werd naast elk volgnummer de datum van
neerlegging van de affiche, de naam van de aan-
plakker, de naam van de notaris die de verkoop
voorzat, het voorwerp van de verkoop, het aantal
loten en het overeenkomstige bedrag van de taks
genoteerd (Archief Gent, MA_R_1029). Algemene
registers van gedeponeerde affiches, waaronder
filmaffiches, zijn enkel bewaard voor de periode
van september 1935 tot april 1948 (Archief Gent,
MA_ROM_XVI_0231). Hierin vinden we naast het
volgnummer, de datum van afgifte van de affiche
en de naam van de aanplakker ook de titel van de
affiche of specifiek voor de filmaffiches: de naam
van de cinema en de titel van de film. Sommige van
die registers bevatten op de eerste pagina een lijst
van de officieel geregistreerde aanplakkers in Gent
en de publiciteitsagentschappen of bioscopen waar-

voor ze optraden. De naam van aanplakker en het volgnummer van het depot werden doorgaans ook op de achterkant van de affiche zelf geschreven, de eerste in potlood, het tweede in rood of blauw waskrijt. In de jaren vijftig en zestig stelden de aanplakkers van de filmaffiches van de Gentse exclusiviteitszalen voor elke speelweek een lijst op met de namen van deze centrumbioscopen en de vertoonde films. Die lijst werd samen met de filmaffiches bij de politie gedeponneerd. Hierbij staken soms ook schetsen met afmetingen van de *billboards* die aan de gevels van de cinema's waren aangebracht.

VAN HET POLITIEKANTOOR NAAR HET ARCHIEF

Affiches van na 1961 zijn niet bewaard in het archief van de Gentse politie, vermoedelijk door een wijziging of afschaffing van het politiereglement. Wanneer en waarom dit precies gebeurde, moet nog nader onderzocht worden. Ook over de overdracht van het affichearchief naar het Stadsarchief, waar het geregistreerd werd als DKF ('Diverse Kleine Fondsen') 35, ontbreekt informatie. In 1984 werd in elk geval gestart met het thematisch en chronologisch ordenen en verpakken van de affiches. Datzelfde jaar organiseerde het MIAT de tentoonstelling *Het affiche. Spiegel van de industriële samenleving*, met uitsluitend stukken uit die collectie. Ook filmaffiches kwamen hierin aan bod. Vanaf 1985 werden in de rand van het Internationaal Filmgebeuren van Vlaanderen, het latere Filmfestival van Gent (nu Film Fest Gent) regelmatig kleine thematentoonstellingen opgezet met 'onze' filmaffiches. Een veel grotere selectie, ditmaal met kleurfoto's, verscheen in 1995 in het boek *Binnenkort in deze zaal: kroniek van de Belgische filmaffiche* van Robbe De Hert en Rik Stallaerts.

TENTOONSTELLING EN BEELDBANK

Nu alle 8700 filmaffiches uit het affichearchief van de politie – in 2012 herdoopt in MA_XVI_AF – geïnventariseerd en zuurvrij verpakt zijn, werkt een enthousiaste groep vrijwilligers, stagiairs en medewerkers verder aan het scannen en beschrijven van dit kostbare papieren erfgoed. Doel is om alle beelden en beschrijvingen dit jaar toegankelijk te maken via de Beeldbank Gent, die nu al zevenhonderd filmaffiches bevat. In de zomer komt er ook een tentoonstelling over de filmaffiches van Gentse bioscopen in bibliotheek De Krook. Hiervoor werkt Archief Gent samen met lopende onderzoeks- en publieksprojecten van de Universiteit Gent (dr. Lies Van de Vijver en prof. dr. Daniël Biltereyst) en de KU Leuven (prof. dr. Roel Vande Winkel).

Guy Dupont
Archief Gent

Inhoud

- 1 Filmaffiches uit bezet Gent (1940-1944)
- 3 Filmcultuur in Gent in de jaren 1950
- 6 Archief Gent stelt voor: Belgische filmaffiches voor Gentse bioscopen (1938-1961)

Colofon

@rchieflink is de driemaandelijksse nieuwsbrief van 't Archief. Gent on Files (GOF), de vriendenkring van Archief Gent

Het abonnement is begrepen in de lidmaatschapsbijdrage van de vzw: € 20 individuele leden, € 25 gezin, € 35 steunende leden en € 250 ereleden.

Een los nummer kost € 5.

Rekeningnummer:

IBAN: BE31 0003 2520 7755 BIC: BPOTBEB1

Contactgegevens GOF

Archief Gent,

De Zwarte Doos, Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge

Tel. (09) 266 57 60

E-mail: archieff@gent.be

E-mail: gentonfiles@gmail.com

Web: www.gentonfiles.be

Coördinatie en eindredactie

Joachim Derwael, Maria De Waele, Guy Dupont,
Christine Duthoit, Pieter-Jan Lachaert, Inge Misschaert,
Veerle Vandeputte,

Foto's en illustraties

Storm Calle, Guy Dupont, Brecht Van Dingenen
en vrijwilligersteam filmafficheproject (Archief Gent)

Ontwerp logo

Erika Vanderstockt

Verantwoordelijke uitgever

Joachim Derwael, Peerstraat 27, 9000 Gent

Vormgeving

Candace Verbeke

Druk

NV Drukkerij Verbeke, Gent

ISSN - nummer: 1376-2966